

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Педагогічний факультет

Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПСИХОЛОГІЯ ДІТЕЙ РАНЬОГО І ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Дошкільна освіта

Спеціальність 012 Дошкільна освіта

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “29” серпня 2023 року

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Психологія дітей раннього і дошкільного віку
Викладач (і)	кандидат педагогічних наук, доцент Кирста Наталія Романівна
Контактний телефон викладача	+380-50-612-39-95
E-mail викладача	nataliia.kyrsta@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	9 кредитів ЄКТС, 270 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro.pnu.edu.ua/
Консультації	Очні консультації за розкладом

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є ознайомлення студентів із закономірностями психічного та особистісного розвитку дітей раннього та дошкільного віку, формування цілісного уявлення про основні фактори, рушійні сили, механізми і закономірності психологічного розвитку дитини, поведінкові симптомокомплекси та дослідження особливостей протікання психічних процесів та формування особистості і дитячого колективу; розширення теоретичного тезаурусу майбутнього вихователя дітей раннього і дошкільного віку, ознайомлення з сучасними досягненнями передової психологічної думки, теоретичними, експериментально-діагностичними і прикладними дослідженнями в галузі.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є систематичний виклад курсу з урахуванням сучасних наукових концепцій, здобутків психолого-педагогічної науки минулого, традицій народної педагогіки і дитинознавства. Основними цілями вивчення дисципліни є засвоєння методолого-теоретичних, актуальних і перспективних напрямів дослідження психології дитячого розвитку; фактів, механізмів і закономірностей психічного розвитку дітей раннього і дошкільного віку; характеру провідної діяльності; сенситивних і критичних періодів дитинства; генезису вищих психічних функцій дитини; засобів психологічного забезпечення гармонійного формування особистості дитини.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

за професійним стандартом

ЗК.02. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність).

ЗК.04. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (лідерська компетентність).

Спеціальні (фахові компетентності)

за стандартом вищої освіти України

КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

КС-3. Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.

КС-9. Здатність до розвитку перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення та свідомості в дітей раннього і дошкільного віку.

КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

Спеціальні (фахові компетентності)

за професійним стандартом

Б1.2. Здатність організовувати психологічно безпечне освітнє середовище.

В1.1. Здатність до самоконтролю, саморегуляції та толерантної взаємодії.

В1.2. Здатність до швидкого реагування на зміни, гнучкість, адаптивність і стресостійкість.

Г1.1 Здатність до саморефлексії та самооцінювання власної професійної діяльності.

Результати навчання

ПРН-02. Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.

ПРН-03. Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.

ПРН-17. Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально

зорієнтоване спілкування з батьками.

ПРН-19. Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.

ПРН-20. Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни – 9 кредитів / 270 годин

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	44 / 14
семінарські заняття / практичні / лабораторні	56 / 18
самостійна робота	170 / 238

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
Третій, четвертий, п'ятий	012 Дошкільна освіта	Другий, третій	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Предмет, завдання і методи дитячої психології як науки	2	2	8
Тема 2. Історія становлення і розвитку дитячої психології	2	4	8
Тема 3. Фактори і закономірності психічного розвитку дітей дошкільного віку	2	2	8
Тема 4. Періодизація вікового розвитку	2	2	6
Тема 5. Пренатальний розвиток як початок людського життя	2	2	6

Тема 6. Психічний розвиток дитини у фазі новонародженості	2	2	8
Тема 7. Психологія немовляти	2	2	8
Тема 8. Психологія періоду раннього дитинства	2	4	8
Тема 9. Психологічна характеристика діяльності дитини дошкільного віку	2	4	4
Тема 10. Спілкування дитини з дорослими і однолітками	2	2	4
Тема 11. Сенсорний розвиток дошкільника	2	2	6
Тема 12 . Розвиток мислення дітей дошкільного віку	2	2	8
Тема 13. Розвиток пам'яті дітей дошкільного віку	2	2	8
Тема 14 . Розвиток уяви дітей дошкільного віку	2	2	8
Тема 15. Розвиток уваги дітей дошкільного віку	2	2	6
Тема 16 . Розвиток мовлення в дошкільному віці		2	6
Тема 17. Умови розвитку особистості дитини дошкільного віку	2	4	6
Тема 18. Розвиток мотиваційної сфери дітей дошкільного віку	2	2	8
Тема 19. Становлення самосвідомості дошкільника		2	6
Тема 20. Розвиток моральної сфери в дошкільному віці	2	2	8
Тема 21. Емоційно-вольова сфера дитини дошкільного віку	2	2	8
Тема 22. Темперамент і характер дитини дошкільного віку	2	2	10
Тема 23. Розвиток здібностей у дошкільному віці	2	2	8

Тема 24 . Психологічна готовність дитини до школи	2	2	6
ЗАГ.:	44	56	170

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Вид контролю – іспит. За роботу на практичних заняттях - 45 балів, 5 балів – самостійна робота.</p> <p>Максимально за допуск – 50 балів, іспит - 50 балів.</p> <p>Враховуються результати неформальної освіти – сертифіковані онлайн-курси на освітніх платформах Coursera, Prometheus, EdEra та інших (положення ПНУ про неформальну освіту).</p>
Вимоги до письмових робіт	Письмових робіт не передбачено
Семінарські заняття	<p>Пропущенні практичні заняття здобувач відпрацьовує індивідуально, виконуючи передбачену у плані лекційного чи практичного заняття роботу. Для цього використовується:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усне опитування; - тестування; - перевірка творчих завдань; - захист презентацій; - перевірка виконаної, передбаченої програмою курсу, самостійної роботи. <p>Здобувач повинен ліквідувати заборгованість та набрати мінімальну кількість балів допуску до семестрового іспиту – 25 балів.</p> <p>Максимальна кількість балів з курсу за практичні заняття - 45 балів.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Допуском до іспиту є відвідування здобувачем більше 50% практичних занять, пройдене тестування на платформі дистанційного навчання, виконання завдань самостійної роботи.</p>

<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Підсумковий контроль знань здобувачів із курсу здійснюється у формі комп'ютерного тестування і вважається зарахованим у разі отримання студентом 25 і більше балів.</p> <p>Форма контролю – екзамен.</p> <p>Форма здачі – тестування.</p> <p>Структура білета – 40 тестів.</p> <p>Максимальна кількість балів за іспит – 50.</p> <p>Навчальний матеріал з освітньої компоненти вважається засвоєним, якщо здобувач у сумі набрав 50 і більше балів за 100-бальною шкалою.</p> <p>Якщо здобувач не ліквідував заборгованість та не набрав мінімальну кількість балів (50 балів) він може бути рекомендований на повторний курс з вивчення даної дисципліни.</p> <p>https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/05/polozhennia-pro-povtorne-vyvchennia-dystsyplin-kredytiv-ects-v-umovakh-ects.pdf</p>
-----------------------------	--

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність

Не припустимі плагіат та списування. Обов'язкове виконання всіх поставлених завдань.

Викладання курсу базується на активній взаємодії зі здобувачем, на політиці академічної доброчесності.

Загальні морально-етичні принципи, правила поведінки, академічну доброчесність учасників освітнього процесу Прикарпатського національного університету, регламентує низка нормативних документів, а саме:

Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (нова редакція).

Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/11/34-06_2022-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-ta-inshym-porushenniam-akademichnoi-dobrochesnosti-1.pdf

Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”.

Ознайомитися з переліченими положеннями та документами можна за

адресою:

<https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>

Відвідування занять: лекційні заняття студентом не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу є обов'язковим.

Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентують:

Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

<https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf>

Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника

https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.44_2022-polozhennia-pro-poriadok-navchannia-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-za-individualnym-hrafikom-u-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf

Несвоєчасне виконання завдань передбачає дотримання студентом усіх вимог щодо їх самостійного опрацювання.

<https://nmv.pnu.edu.ua/polozhenja/>

Навчання передбачає високий рівень пізнавальної активності, ініціативності, дотримання норм та правил професійної етики майбутніх фахівців.

Неформальна освіта

Враховуються результати неформальної освіти - сертифіковані онлайн-курси на освітніх платформах Coursera, Prometheus, EdEra.

Можливість зарахування неформальної освіти регламентує Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Ознайомитися з положеннями можна за адресою:

https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf

Додаткові бали отримують здобувачі, які приймали активну участь у науково-дослідній роботі (конференції, студентські наукові гуртки та проблемні групи, підготовка публікацій тощо) за тематикою дисципліни.

Ознайомитися з положеннями можна за адресою:

<https://efund.pnu.edu.ua/3-3-prava-zdobuvachiv/>

8. Рекомендована література

1. Гоян І. М. Методи діагностики психічного розвитку дітей: навч. посібник. Ів.-Франківськ: Симфонія форте, 2014. 652 с.
2. Дем'яненко, А. Б. Роль батька в психічному розвитку дитини. Практична психологія. К.: ЦУЛ, 2018. 112 с.
3. Дитина у сучасному соціопросторі: навч. посібник. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2021. 272 с.
4. Дуткевич Т. В. Дитяча розвивально-корекційна психологія. К.: ЦУЛ, 2016. 304 с.
5. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія: Практикум. Київ: КНТ. 2019. 204 с.
6. Заброцький М. М. Основи вікової психології. Тернопіль: Богдан, 2021. 112 с.
7. Карпенко Н. В. Діагностика психічного розвитку дитини в роботі педагога (вчителя, вихователя): навч. посібник. К.: Каравела, 2015. 248 с.
8. Лучинкіна А. І. Психологічні особливості соціалізації обдарованих дітей у віртуальному просторі. К.: Ін-т обдарованої дитини, 2014. 252 с.
9. Максименко Д. С. Мовленнєвий і психічний розвиток дітей раннього віку: практична психологія. К. : ЦУЛ, 2018. 192 с.
10. Максименко Д. С. Ігри та ігрові завдання для дітей раннього віку з обмеженими можливостями здоров'я: практична психологія. К.: ЦУЛ, 2018. 120 с.
11. Павелків, Р. В. Цигипало О. П. Дитяча психологія: підручник. К.: Академвидав, 2015. 400 с.
12. Рекреаційна психологія дитинства: теорія і практика. К.: ЦУЛ, 2017. 320 с.
13. Тітов І. Г. Особистісне становлення дитини: суб'єктний вимір. К.: Академія, 2015. 152 с.

Викладач

Наталія КИРСТА

доцент кафедри теорії та
методики дошкільної і
спеціальної освіти